

Rapport

Een onderzoek naar een klacht van een slachtoffer van een woninginbraak over het optreden van het arrondissementsparket Amsterdam.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over het arrondissementsparket Amsterdam gegrond.

Datum: 29 december 2016
Rapportnummer: 2016/128

De Nationale ombudsman ontving een klacht van een slachtoffer over het Openbaar Ministerie.

WAT HEEFT ZIJ MEEGEMAAKT?

Verzoekster (hierna: het slachtoffer) en haar echtgenoot zijn in oktober 2012 slachtoffer geworden van een woninginbraak. Uit de woning werden contant geld, bankpassen sieraden en identiteitspapieren gestolen. De schade bedroeg ruim € 15.000.

Het slachtoffer heeft aangifte gedaan bij de politie en liet daarbij weten dat zij op de hoogte gehouden wilde worden van het verdere verloop van de zaak en dat zij de schade wilde verhalen op de verdachte(n). Drie verdachten werden opgespoord.

Op 15 januari 2013 werd de zaak behandeld door de rechtbank. Op de zitting zijn twee verdachten verschenen, aan de derde verdachte (hierna: verdachte Z) was uitstel verleend vanwege medische redenen. Het slachtoffer was ook aanwezig en heeft haar vordering tot schadevergoeding tijdens de zitting mondeling toegelicht. Tijdens deze zitting kwam het slachtoffer erachter dat verdachte Z een bekende van haar en haar echtgenoot was, deze verdachte had namelijk stage gelopen bij hun garagebedrijf.

Op 29 januari 2013 deed de rechtbank uitspraak, de twee verschenen verdachten werden veroordeeld tot gevangenisstraf. De rechtbank verklaarde het slachtoffer niet-ontvankelijk in haar schadevordering, omdat de vordering een onevenredige belasting van het strafgeding zou opleveren.

Op 23 augustus 2013 vond in beide strafzaken hoger beroep plaats. Het slachtoffer had zich opnieuw gevoegd voor het bedrag van de oorspronkelijke vordering (€ 15.090, -) en heeft tijdens de zitting ook weer het woord gevoerd en haar vordering persoonlijk toegelicht.

Op 6 september 2013 volgde de uitspraak van het gerechtshof. Het hof veroordeelde de verdachten tot gevangenisstraf. De vordering tot schadevergoeding van het slachtoffer wees het hof toe tot het bedrag van € 7.500, -. Het slachtoffer was bij de uitspraak aanwezig.

De rechtbank had de zaak tegen verdachte Z toen nog altijd niet behandeld. Voor het slachtoffer was het van groot belang om bij de zitting van verdachte Z aanwezig te zijn. Immers, deze verdachte had stage gelopen bij hun bedrijf. Na de woninginbraak en gedurende het strafproces kwam het slachtoffer verdachte Z zelfs nog wel eens tegen in de buurt van het bedrijf. Het slachtoffer vertelde:

"Ik was er op gebrand om bij de zitting aanwezig te zijn. Ik wilde hem vertellen wat voor impact de inbraak op ons leven heeft gehad. Na al die jaren heb ik er nog steeds last van. Hij heeft ons leven beschadigd."

Daarom belde zij om de paar weken naar het slachtofferloket van het Openbaar Ministerie.

Nadat een zitting in januari 2014 op het laatste moment niet doorging, kreeg zij op een gegeven moment te horen dat zij spoedig bericht zou ontvangen en op 6 oktober 2014 ontving zij de volgende brief van het arrondissementsparket Amsterdam:

"Met deze brief laat ik u weten dat ik de verdachte in de strafzaak een dagvaarding heb gestuurd. (...)

Informatie over de zitting

De verdachte moet op de pro-formazitting op 16 oktober 2014 te 14.00 uur voor de meervoudige strafkamer verschijnen. (...)

Uw aanwezigheid bij de zitting is niet noodzakelijk

Het is *niet noodzakelijk* dat u bij deze zitting aanwezig bent. U wordt van het verdere verloop schriftelijk op de hoogte gesteld. (..)"

Het slachtoffer en haar gemachtigde besloten - gelet op de inhoud van bovenstaande brief - niet naar de zitting te gaan.

Enkele weken na de ontvangst van de brief over de pro-formazitting, nam het slachtoffer opnieuw telefonisch contact op met het Openbaar Ministerie om te horen wanneer de nieuwe datum van de zitting zou worden bepaald. Zij kreeg toen tot haar verbazing te horen dat er reeds uitspraak was gedaan. Het slachtoffer was boos en emotioneel toen zij dat hoorde. Zij hoorde van de medewerker aan de telefoon dat er iets fout was gegaan. Het feit dat zij haar verhaal niet heeft kunnen doen, raakte het slachtoffer enorm.

"Het was zo belangrijk, ik wilde mijn woord doen. Bij de rechtbank en het hof werd ik daartoe uitgenodigd. Het is wel belangrijk om je woord te doen, zowel qua emoties als qua schade. Een toelichting geven op de gevorderde schadevergoeding maakt wel uit."

De zaak bleek op 16 oktober 2014 toch inhoudelijk behandeld te zijn. In het vonnis van twee weken later had de rechtbank verdachte Z veroordeeld tot een gevangenisstraf en de vordering van het slachtoffer toegewezen tot het bedrag van € 134,70. De rechtbank verklaarde het slachtoffer voor het overige niet-ontvankelijk in haar vordering.

De gemachtigde van het slachtoffer wendde zich tot het arrondissementsparket Amsterdam en zette onder meer in zijn brief uiteen waarom deze strafzaak zo belangrijk voor haar was.

"In deze zaak speelt voorts mee dat juist inzake deze verdachte een persoonlijk element meespeelt. Hij is een oud- stagiair geweest binnen het bedrijf van cliënte, reden waarom juist zijn strafzaak bijzonder veel invloed op het leven van het slachtoffer heeft en heeft gehad. Het is ook om deze reden geweest dat zij talloze malen contact heeft gezocht om op de hoogte te blijven van de status van de zaak."

Op dit moment bezit cliënte geen informatie waaruit kan worden afgeleid of de beperkte toekenning van de schadevergoeding is gelegen in de afwezigheid van cliënte en ondergetekende. (..) Voor zover dat inderdaad terug te voeren is op de afwezigheid van partijen, stelt cliënte u hierbij aansprakelijk voor de schade die cliënte hierdoor heeft geleden."

Het parket reageerde op 12 februari 2015 onder meer als volgt:

"Allereerst betreur ik het dat uw cliënte door ons verkeerd geïnformeerd is over de zitting van 16 oktober 2014. Voor deze fout van het Openbaar Ministerie bied ik u en uw cliënte mijn excuses aan.

Intern onderzoek heeft echter uitgewezen dat een toelichting op de vordering van de benadeelde partij op zitting niet van belang was geweest voor de hoogte van de toegekende schadevergoeding. De hoogte van de toegekende schadevergoeding is gerelateerd aan onvolledig en onduidelijk bewijsmateriaal betreffende de goederen."

Verder vermeldde het parket dat de rechtbank in de zaken tegen de medeverdachten, waarbij het slachtoffer op de zitting was verschenen, dezelfde beslissing had genomen.

De gemachtigde heeft hierop de arresten gemaïld met de uitspraken in de zaken van de medeverdachten. Het verschil tussen de uitspraken ten aanzien van de vordering was evident, € 7.500,- om € 134,70, aldus de gemachtigde.

Het arrondissementsparket Amsterdam liet vervolgens per e-mail weten dat de informatie van het parket in de brief van 12 februari 2015 niet klopte wat betreft de uitspraak dat er eenzelfde beslissing was genomen. In de zaken van de andere twee verdachten was door de rechtbank geen schadevergoeding toegewezen omdat het slachtoffer niet-ontvankelijk verklaard was in haar vordering.

Verder liet de medewerker van het parket weten dat het voor haar onduidelijk was in hoeverre het slachtoffer feitelijk benadeeld was door de uitspraak van 30 oktober 2014 in de zaak tegen Z. De medeverdachten zijn veroordeeld tot het betalen van een schadebedrag ter hoogte van €7.500,- waarvoor de verdachten hoofdelijk aansprakelijk zijn. De schade van het slachtoffer zoals deze was vastgesteld door het Gerechtshof is verhaalbaar op twee van de drie verdachten.

Tot slot gaf het arrondissementsparket Amsterdam in een brief van 19 februari 2015 nog aan dat de bovengenoemde informatie geen aanleiding gaf om het eerdere standpunt te herzien. Uit de informatie van de zittingsofficier van justitie is gebleken dat de rechtbank de vordering slechts heeft toegewezen tot een bedrag van € 134,70 en voor het overige niet-ontvankelijk verklaard, omdat de vordering onvoldoende met bewijsstukken was onderbouwd.

"Een nadere mondelinge toelichting ter terechtzitting van of namens uw cliënt zou dus naar ons oordeel niet tot een andere beslissing van de rechtbank hebben geleid."

KLACHT BIJ DE NATIONALE OMBUDSMAN

Omdat het slachtoffer niet begreep wat er was gebeurd bij het Openbaar Ministerie, wendde zich zij tot de Nationale ombudsman. Hoe was het mogelijk dat zij een verkeerde uitnodigingsbrief voor de zitting had gekregen waardoor zij geen kans meer had om de verdachte, hun oud-stagiair, in de ogen te kijken en haar woord te doen? En hoe kon het

dat er in het hoger beroep tegen de medeverdachten door het hof € 7.500,- was toegekend, en er nu slechts € 134,70 was toegekend?

Het was voor de Nationale ombudsman ook niet duidelijk wat er gebeurd was en hoe de rechtszaken van de drie verdachten zich tot elkaar verhielden.

De Nationale ombudsman nam contact op met (het Parket-Generaal van) het OM en vroeg aandacht voor de klacht van het slachtoffer. Het OM liet weten inhoudelijk te hebben gereageerd op de brieven van de gemachtigde van het slachtoffer en zag geen verdere rol voor het OM. Daarbij liet het OM weten dat er bij verdachte Z (de oud-stagiair) ook niets te verhalen viel gelet op zijn medische toestand.

De Nationale ombudsman besloot onderzoek te doen naar de klacht en waar nodig aandacht te vragen voor de positie van het slachtoffer.

ONDERZOEK DOOR DE NATIONALE OMBUDSMAN

Het onderzoek van de Nationale ombudsman richtte zich op de wijze waarop het arrondissementsparket Amsterdam is omgegaan met de belangen van verzoekster die slachtoffer was van een inbraak waarvoor drie verdachten zijn vervolgd.

In het kader van het onderzoek heeft de Nationale ombudsman de strafdossiers van de drie verdachten ingezien en op basis daarvan een reconstructie (overzicht van gebeurtenissen) gemaakt. Deze is tijdens een gesprek op 26 september 2016 besproken met een beleidsmedewerker en een officier van justitie (tevens hoofd strategie & beleid) van het arrondissementsparket Amsterdam.¹

In dit gesprek liet de officier van justitie weten dat er door het arrondissementsparket Amsterdam een verkeerde uitnodigingsbrief voor de zitting is verstuurd en dat dat extra pijnlijk en vervelend is gelet op het feit dat het de zitting betrof waar de oud-stagiair van het slachtoffer terecht stond.

Niet voor niets heeft het parket dan ook in de brief van 12 februari 2015 excuses gemaakt. Echter, in deze brief had meer aandacht besteed kunnen worden aan de betekenis van deze situatie voor het slachtoffer. Ook had de toon empathischer gemogen. De zakelijke toon was mede ingegeven door het feit dat het parket niet rechtstreeks correspondeerde met het slachtoffer, maar met haar (juridisch) gemachtigde. Daar was de toon ook op afgestemd. Was de brief rechtstreeks naar het slachtoffer gestuurd, was de toonzetting ook anders (lees: empathischer) geweest.

Verder kwam naar voren dat medewerkers van het arrondissementsparket niet in het systeem van het ressortsparket kunnen kijken. Daardoor is het niet eenvoudig voor een officier van justitie om bij de voorbereiding van een zaak snel na te gaan wat het standpunt van de Advocaat-Generaal ter zitting is geweest en wat voor uitspraak er in hoger beroep is gedaan. Dossiers opvragen bij het hof of op een andere wijze afstemmen

¹ De notitie en het verslag van het gesprek zijn als bijlagen bij dit rapport opgenomen.

met het ressortsparket kost veel tijd en gaat niet altijd samen met de hoge werkdruk. Daarnaast is het ook nog zo dat de motivering van het hof meestal niet beschreven staat.

De destijds betrokken officier van justitie liet nog weten dat zij zich niet meer kon herinneren wat er gebeurd was tijdens de zitting van 16 oktober 2014 toen de benadeelde partij niet was verschenen. Zij kende de uitkomst van de appèlzaken van de medeverdachten (voor wat betreft de uitkomst van de vordering benadeelde partij) niet, dit wordt niet teruggekoppeld.

Op de zitting van de medeverdachten had de officier van justitie in eerste aanleg wel volledige toewijzing van de vordering geëist. In de zaak van verdachte Z vervolgens niet. De officier van justitie vermoedde dat zij aansluiting had gezocht bij de uitspraak van de rechtbank in de zaken van de medeverdachte. Die had de vordering geheel niet-ontvankelijk verklaard. Van deze uitspraak was zij wel op de hoogte.

Tijdens dit gesprek bood het arrondissementsparket aan om het slachtoffer uit nodigen voor een gesprek op het parket, als het slachtoffer daaraan behoefte heeft.

HET OORDEEL VAN DE NATIONALE OMBUDSMAN

In deze zaak gaat het over de wijze waarop het arrondissementsparket Amsterdam is omgegaan met de belangen van verzoekster die slachtoffer was van een woninginbraak waarvoor drie verdachten zijn vervolgd.

Voor haar was het bijwonen van de strafzittingen, en speciaal die tegen Z belangrijk, enerzijds vanwege de mogelijkheid tot het verhalen van de schade en anderzijds om tijdens de zitting te vertellen over de impact die de inbraak op haar leven heeft gehad. Om dat beide te kunnen realiseren, heeft het slachtoffer herhaaldelijk contact met het arrondissementsparket opgenomen en moeite gedaan om geïnformeerd te worden over de zittingsdatum van de strafzaak, in het bijzonder die tegen verdachte Z.

Maar toen die zitting eenmaal plaatsvond, was het slachtoffer daarbij niet aanwezig als gevolg van het feit dat het parket haar onjuist had geïnformeerd. Niet deze fout, die door het OM is erkend, staat in het onderzoek van de Nationale ombudsman centraal, maar de wijze waarop het parket na die fout met het slachtoffer is omgegaan.

Over het reageren op fouten overwoog de Nationale ombudsman in een eerder rapport over het OM:

"Overheidsinstanties moeten hun administratie op orde hebben en behoren zorgvuldig te werk te gaan. Mocht er toch sprake zijn van een administratieve onnauwkeurigheid, dan is dit in beginsel niet behoorlijk. Intussen is het vrijwel ondenkbaar dat (overheids)organisaties die grote aantallen (bijvoorbeeld honderdduizenden) dossiers behandelen, foutloos werken. Daarom is minstens zo belangrijk dat behoorlijk wordt gereageerd op misslagen.

Ontdekt een overheidsinstantie een vergissing, dan mag van die instantie in het algemeen worden verwacht dat zij contact opneemt met de betrokkene, de fout erkent, de gevolgen binnen redelijke tijd ongedaan maakt en veelal ook excuses aanbiedt. Een

*en ander vloeit voort uit het vereiste van behoorlijkheid dat overheidsinstanties burgers correct bejegenen.*²

Zo'n actieve, toeschietelijke houding mag te meer worden verlangd in zaken als deze waarin een slachtoffer van een misdrijf de dupe is van een fout van het OM. Immers, correcte bejegening van het slachtoffer is een uitdrukkelijke taak³ van het OM én het OM en de minister van Veiligheid en Justitie dragen uit er voor het slachtoffer te zijn.

Het parket had het initiatief moeten nemen tot contact met het slachtoffer om met haar na te gaan wat het verzuim voor haar betekende en waaraan zij behoefte had, toen aan het licht kwam wat er op het parket was misgegaan.

Dat kan meteen tijdens de zitting zijn gebeurd, maar het strafdossier geeft daarover geen duidelijkheid. Vast staat wel dat de fout uiterlijk aan het licht is gekomen toen het slachtoffer telefonisch informeerde naar de voortgang van de strafzaak.

Het parket had toen niet moeten afwachten, maar zelf actie moeten ondernemen richting het slachtoffer.

Het parket heeft dat nagelaten. Het is het slachtoffer geweest dat het parket heeft opgebeld. Zij vond onvoldoende gehoor voor haar verhaal. Vervolgens heeft haar gemachtigde het parket benaderd. Hij heeft uiteengezet waarom juist deze strafzaak zo belangrijk voor het slachtoffer was en heeft het OM aansprakelijk gesteld voor de schade die het slachtoffer had geleden door het missen van de zitting.

Ook in zijn reactie op die brief heeft het OM steken laten vallen, en wel in twee opzichten.

In de eerste plaats is er door het parket onvoldoende nagegaan en vervolgens ingesprongen op waar het het slachtoffer om ging.

Vanuit het perspectief van het behoorlijk omgaan met de burger onderzoekt een overheidsinstantie zoveel mogelijk welk conflict er achter een schadeclaim van een burger op de overheid schuil gaat en probeert dat conflict op een passende manier op te lossen⁴. Dat begint met het luisteren naar de burger, het slachtoffer. In dit geval heeft het parket het slachtoffer enkel een brief gestuurd en nagelaten om persoonlijk contact met het slachtoffer op te nemen en na te gaan wat voor effect het missen van de zitting op het slachtoffer had en of er op enige wijze herstel mogelijk was.

In de tweede plaats beriep het parket zich op de beslissing van de rechtbank over de schadevordering in de zaken tegen de medeverdachten en schreef daarbij ten onrechte dat deze geen andere was dan in de zaak tegen Z. In die brief noemde het parket echter niet de uitspraken die belangrijker vergelijkingsmateriaal vormden: die van het

² Rapport 2010/135. De klacht die leidde tot dit rapport betrof de (financiële) nasleep van een Wet-Mulderzaak.

³ Zie artikel 51a lid 2 Sv: "De officier van justitie draagt zorg voor een correcte bejegening van het slachtoffer."

⁴ De Nationale ombudsman heeft dit uitgewerkt in een schadevergoedingswijzer met daarin een overzicht van zestien belangrijke spelregels voor het behoorlijk omgaan met schadeclaims. De brochure is ontwikkeld in het kader van een onderzoek dat is afgerond met rapport 2011/025. Het rapport en de brochure zijn gepubliceerd op www.nationaleombudsman.nl.

gerechtshof, dat in hoger beroep in de zaken van de medeverdachten de vordering tot schadevergoeding toewees tot een bedrag van € 7.500,-.

De Nationale ombudsman signaleert tenslotte het volgende.

Ter zitting van de rechtbank in de zaak tegen Z heeft de officier van justitie toewijzing van de vordering benadeelde partij tot een bedrag van € 134,70 geëist, zo bleek toen de Nationale ombudsman de strafdossiers raadpleegde. De officier deed dat op een moment waarop het hof van dezelfde schadevordering van zo'n € 15.000,- al €7.500,- had toegekend. De officier van justitie wist niet van deze uitspraak in hoger beroep en dat had te maken met problematische informatieuitwisseling tussen het arrondissementsparket en het ressortsparket, zo bleek uit onderzoek van de Nationale ombudsman.

De officier heeft hiermee een stevig argument ter onderbouwing van de vordering benadeelde partij onbenut gelaten. Dit was in deze zaak extra van belang, aangezien het slachtoffer en haar gemachtigde - door toedoen van het OM - niet aanwezig waren en zij deze informatie dus ook niet zelf naar voren konden brengen.

Alles overziend constateert de Nationale ombudsman dat het parket het slachtoffer in de kou heeft laten staan. Hij vindt de onderzochte gedraging niet behoorlijk.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van het arrondissementsparket Amsterdam, die wordt toegerekend aan de minister van Veiligheid en Justitie, is gegrond, wegens schending van het vereiste van fatsoenlijke bejegening en het vereiste dat de overheid actief naar de burger luistert, zodat deze zich gehoord en gezien voelt.

AANBEVELING

De Nationale ombudsman beveelt de minister van Veiligheid en Justitie aan om de hoofdofficier van justitie te Amsterdam ertoe te bewegen verzoekster uit te nodigen voor een gesprek en daarbij excuses aan te bieden.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

BIJLAGE A

Notitie ten behoeve van een gesprek op 29 september 2016 met het OM

Verzonden aan: gesprekspartners van arrondissementsparket Amsterdam en contactpersoon Nationale ombudsman bij College P-G

I. Introductie

Hieronder presenteert de Nationale ombudsman een overzicht van gebeurtenissen die zijn ontleend aan het strafdossier. Ook is informatie opgenomen die door het slachtoffer en haar gemachtigde is aangeleverd.

II. Wat is er gebeurd?

Verzoekster (hierna het slachtoffer) en haar echtgenoot zijn op 11 oktober 2012 slachtoffer geworden van een woninginbraak. De inbrekers hebben een raam opengebroken aan de achterzijde van de woning en zijn door het raam de woning binnengekomen. In de woning werd een aan de muur bevestigde kluis opengebroken. Hieruit werden contant geld, bankpassen en identiteitspapieren gestolen. Verder zijn er meerdere sieraden uit de woning ontvreemd. De schade bedroeg ruim € 15.000, -.

Het slachtoffer heeft aangifte gedaan bij de politie en liet daarbij weten dat zij op de hoogte gehouden wilde worden van het verdere verloop van de zaak en dat zij de schade wilde verhalen op de verdachte(n).

De politie heeft al spoedig (op 16 oktober 2012) drie verdachten aangehouden, te weten: X, Y en Z.

Op 19 oktober 2012 zijn de verdachten voorgeleid.

Op het voegingsformulier dat het slachtoffer van het Openbaar Ministerie ontving, schreef zij het volgende:

"De inbraak heeft een gevoel van onveiligheid gegeven en thuis uit zich dat met slecht slapen, hoofdpijn en rugpijn. Thuis ben ik bang (alleen) en wil dan het liefst maar weg. Ik schiet in de stress als er aangebeld wordt. Thuis voel ik me opgesloten, omdat alles hermetisch dicht moet. Ik ben ook heel wantrouwig geworden naar onbekenden. Ook op het bedrijf voel ik me gespannen en bekijk onbekende klanten met wantrouwen. Deze gevoelens duren nu al 1 maand, wordt het nog erger? En hoe lang gaat dit duren? Plus de angst dat de inbrekers terugkomen doordat ze de woning kennen.

Mijn twee jongste dochters hebben psychische klachten, de jongste heeft angststoornissen, zij was aanwezig bij de ontdekking van de inbraak. De een na jongste dochter woont in eenzelfde woning en is nu ook angstig in haar eigen woning. Ik zelf heb nog steeds klachten (bang alleen, 's nachts wakker en/of naar dromen, wantrouwend naar onbekenden, schrikken van telefoon)."

III. De rechtszaak in eerste aanleg

De zitting van de strafzaak vond plaats op 15 januari 2013. Het was de bedoeling dat alle drie de verdachten op deze datum terecht zouden staan, maar door de advocaat van verdachte Z was uitstel gevraagd vanwege medische en psychische redenen van verdachte Z. Dit uitstel is verleend. De zitting ging door en de overige twee verdachten zijn verschenen.

Ten aanzien van de verdachten X en Y vorderde de officier van justitie gevangenisstraffen van respectievelijk 18 en 24 maanden, met aftrek van voorarrest. Tevens vorderde zij dat de vordering van het slachtoffer zou worden toegewezen met oplegging van de schadevergoedingsmaatregel.

Het slachtoffer was ook aanwezig en heeft de vordering tot schadevergoeding tijdens de zitting mondeling toegelicht, het ging om een bedrag van € 15.090, -. Tijdens deze zitting kwam het slachtoffer er ook achter dat verdachte Z een bekende van haar en haar echtgenoot was, deze verdachte had namelijk stage gelopen bij hun bedrijf.

Op 29 januari 2013 deed de rechtbank uitspraak. Verdachte X werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van 15 maanden. Verdachte Y werd veroordeeld tot gevangenisstraf van 6 maanden.

De rechtbank verklaarde het slachtoffer niet-ontvankelijk in haar vordering, omdat de vordering een onevenredige belasting van het strafgeding zou opleveren.

IV. Het hoger beroep

Door verdachte X is hoger beroep ingesteld tegen het vonnis en in de zaak van verdachte Y is door het Openbaar Ministerie hoger beroep aangetekend tegen het vonnis.

Het slachtoffer is hierover schriftelijk geïnformeerd op 1 maart 2013.

Op 23 augustus 2013 vond in beide strafzaken het hoger beroep plaats.

Het slachtoffer had zich in hoger beroep opnieuw gevoegd voor het bedrag van de oorspronkelijke vordering (€ 15.090, -) en heeft tijdens de zitting ook weer het woord gevoerd en haar vordering persoonlijk toegelicht.

Op 6 september 2013 volgde de uitspraak van het gerechtshof. Het hof heeft de verdachten X en Y veroordeeld tot een gevangenisstraf van 10 respectievelijk 15 maanden. De vordering tot schadevergoeding van het slachtoffer wees het hof toe tot het bedrag van € 7.500, -. Beide verdachten zijn hoofdelijk voor het gehele bedrag aansprakelijk gesteld, met oplegging van de schadevergoedingsmaatregel.

Het slachtoffer was bij de uitspraak aanwezig.

V. De strafzaak tegen verdachte Z

De zitting tegen verdachte Z is meerdere malen uitgesteld, vanwege de medische toestand van de verdachte.

Voor het slachtoffer was het van groot belang om ook bij de zitting van verdachte Z aanwezig te zijn. Immers, deze verdachte had stage gelopen in het bedrijf van het slachtoffer. Na de woninginbraak en gedurende het strafproces kwam het slachtoffer verdachte Z zelfs nog wel eens tegen in de buurt van het bedrijf. Het slachtoffer vertelde:

"Ik was er op gebrand om bij de zitting aanwezig te zijn. Ik wilde hem vertellen wat voor impact de inbraak op ons leven heeft gehad. Na al die jaren heb ik er nog steeds last van. Hij heeft ons leven beschadigd."

Daarom belde het slachtoffer om de paar weken naar het slachtofferloket van het Openbaar Ministerie. Zij heeft ook vermeld waarom het voor haar en haar man zo belangrijk was om hun woord te kunnen doen en te laten weten wat voor impact de inbraak (gepleegd door een oud-stagiair aan wie zij het vertrouwen hebben gegeven om in hun bedrijf stage te lopen) heeft gehad op hun leven. Ook moest hun bedrijf dicht op de dag van de zitting, dus ook uit praktisch oogpunt was het belangrijk te weten wanneer de zitting van de strafzaak zou plaatsvinden.

In december 2013 kreeg zij bericht dat op maandag 20 januari 2014 de zitting zou plaatsvinden. Op vrijdag 17 januari werd zij echter aan het einde van de middag gebeld met de mededeling dat de zitting niet door ging en dat zij geïnformeerd zou worden als er een nieuwe datum bekend was.

Uit de stukken blijkt dat de advocaat van verdachte Z op 16 januari 2014 gemotiveerd heeft verzocht om de behandeling van de strafzaak aan te houden. De officier van justitie heeft op 17 januari 2014 telefonisch doorgegeven dat zij zich niet zou verzetten tegen een eventuele aanhouding van de strafzaak. De rechtbank heeft besloten dat het onderzoek voor onbepaalde tijd zou worden geschorst.

Het slachtoffer nam vervolgens weer meerdere malen telefonisch contact op met het slachtofferloket van het Openbaar Ministerie om te vragen wanneer de zitting zou plaatsvinden. Op een gegeven moment kreeg zij te horen dat zij spoedig bericht zou ontvangen en op 6 oktober 2014 ontving zij een brief van het Openbaar Ministerie:

"Met deze brief laat ik u weten dat ik de verdachte in de strafzaak met bovengenoemd kenmerk een dagvaarding heb gestuurd.

Informatie over de zitting

De verdachte moet op de pro-formazitting op 16 oktober 2014 te 14.00 uur voor de meervoudige strafkamer verschijnen. De zitting vindt plaats bij de Rechtbank Amsterdam.

Wat is een pro-formazitting?

Een pro-formazitting is een zitting waar de strafzaak aan de rechter wordt voorgelegd, waarvan de wettelijke termijn van het voorarrest (hechtenis) van de verdachte verloopt. Er vindt echter nog geen inhoudelijke behandeling plaats.

Waarom een pro-formazitting?

Er kan nog geen inhoudelijke behandeling plaats vinden, omdat het onderzoek naar de verdachte nog niet is afgerond. Volgens de wet moet ik de verdachte binnen een bepaalde termijn voor de rechtbank laten

verschijnen om zijn hechtenis te kunnen laten voortduren.

Uw aanwezigheid bij de zitting is niet noodzakelijk

Het is *niet noodzakelijk* dat u bij deze zitting aanwezig bent. U wordt van het verdere verloop schriftelijk op de hoogte gesteld. (..)

Vragen?

Heeft u na het lezen van deze brief nog vragen? Neem dan contact op met het Slachtofferloket.

Hoogachtend,
de officier van justitie,
namens deze."

Op 16 oktober 2014 was de rechtszaak tegen verdachte Z. De zaak is daar wél inhoudelijk behandeld. Aan verdachte Z is tweemaal diefstal ten laste gelegd⁵. De officier van justitie vorderde dat verdachte Z zou worden veroordeeld tot 240 dagen en vorderde toewijzing van de vordering van het slachtoffer tot een bedrag van € 134,70 en voor het overige bedrag vorderde zij "niet-ontvankelijk".

Op 30 oktober 2014 deed de rechtbank uitspraak. De rechtbank veroordeelde verdachte Z tot een gevangenisstraf voor de duur van 200 dagen met aftrek van het voorarrest. De rechtbank wees de vordering van het slachtoffer toe tot het bedrag van €134,70 en verklaarde het slachtoffer voor het overige niet-ontvankelijk in haar vordering.

Enkele weken na de ontvangst van de brief over de pro-formazitting, nam het slachtoffer opnieuw telefonisch contact op met het Openbaar Ministerie om te horen wanneer de nieuwe datum van de zitting zou worden bepaald. Zij kreeg toen tot haar verbazing te horen dat er reeds uitspraak was gedaan. Het slachtoffer was boos en emotioneel toen zij dat hoorde. Degene die zij sprak zei toen dat er iets fout was gegaan. Het feit dat zij haar verhaal niet heeft kunnen doen, raakte het slachtoffer enorm.

"Het was zo belangrijk, ik wilde mijn woord doen. Bij de rechtbank en het hof werd ik daartoe uitgenodigd. Het is wel belangrijk om je woord te doen, zowel qua emoties als qua schade. Een toelichting geven op de gevorderde schadevergoeding maakt wel uit."

VI. Contact met het OM: toelichting

De gemachtigde van het slachtoffer stuurde op 24 november 2014 een brief aan het parket Amsterdam. In deze brief zette hij opnieuw uiteen waarom juist deze strafzaak zo belangrijk voor het slachtoffer was. Aangezien verdachte Z een oud-stagiair was, had juist zijn strafzaak zoveel invloed op het leven van het slachtoffer. Dat is ook de reden geweest waarom het slachtoffer talloze malen contact heeft gezocht om op de hoogte te blijven van de status van de zaak.

Verder vroeg de gemachtigde of er in de zaak hoger beroep was ingesteld. En in het geval dat niet zo was, naar de zienswijze van het Openbaar Ministerie gelet op het feit dat het toegekende bedrag slechts een marginaal deel van de oorspronkelijke vordering

⁵ Er werd ook nog een andere strafzaak gevoegd aan deze strafzaak, waarbij aan verdachte Z nog drie andere feiten, waaronder mishandeling, ten laste werden gelegd.

betrof. Op 22 januari 2015 stuurde hij een rappelbrief aan het Openbaar Ministerie, omdat hij nog geen reactie had ontvangen.

Op 12 februari 2015 reageerde het parket Amsterdam bij brief. Het Openbaar Ministerie betreurde dat het slachtoffer verkeerd was geïnformeerd over de zitting van 16 oktober 2014 en bood hiervoor zijn excuses aan.

Intern onderzoek had echter uitgewezen dat een toelichting niet van belang was geweest voor de hoogte van de toegekende schadevergoeding. De hoogte daarvan was gerelateerd aan onvolledig en onduidelijk bewijsmateriaal betreffende de goederen. Verder vermeldde het Openbaar Ministerie dat de rechtbank in de zaken tegen de medeverdachten, waarbij het slachtoffer op de zitting was verschenen, dezelfde beslissing had genomen.

Tot slot liet het Openbaar Ministerie weten dat er geen hoger beroep was ingesteld en dat het vonnis onherroepelijk was geworden op 14 november 2014.

Hierop heeft de gemachtigde van het slachtoffer opnieuw contact gezocht met het parket Amsterdam, zowel telefonisch als per e-mail. De gemachtigde heeft de arresten van het gerechtshof gestuurd met de uitspraken van de medeverdachten. Het verschil tussen de uitspraken ten aanzien van de vordering is evident, € 7.500,- om € 134,70, aldus de gemachtigde.

Het Openbaar Ministerie liet vervolgens weten dat de informatie van het Openbaar Ministerie in de brief van 12 februari 2015 niet klopte wat betreft de uitspraak dat er eenzelfde beslissing was genomen. In de zaken van de medeverdachten had de rechtbank geen schadevergoeding toegewezen, omdat het slachtoffer niet-ontvankelijk was verklaard in zijn vordering.

De gemachtigde reageerde hierop dat volgens hem het forse verschil in de toekenning van schadevergoeding lag in de toelichting tijdens de terechtzitting.

Het Openbaar Ministerie deelde deze visie niet. De vordering was onvoldoende met bewijsstukken onderbouwd en is daarom slechts toegewezen tot een bedrag van € 134,70. Een nadere mondelinge toelichting zou dus naar het oordeel van het Openbaar Ministerie niet tot een andere beslissing van de rechtbank hebben geleid, aldus het Openbaar Ministerie.

VI. Klacht bij de Nationale ombudsman

De gemachtigde van het slachtoffer heeft zich vervolgens tot de Nationale ombudsman gewend. Door middel van een interventie is getracht de klacht alsnog te laten behandelen, nu er alleen schriftelijke beantwoording van vragen had plaatsgevonden.

Het slachtoffer is van mening dat het Openbaar Ministerie haar klacht makkelijk heeft willen afdoen met de brieven die zijn gestuurd. Een brief met daarin "sorry" maar geen verdere uitleg en geen begrip voor haar situatie, dat is niet respectvol jegens haar, aldus het slachtoffer.

"Na alles wat mijn man en ik hebben meegemaakt, voelt het alsof het OM ons een trap heeft nagegeven."

Een medewerker van de Nationale ombudsman nam contact op met een medewerker van het Parket-Generaal. Die liet weten dat de klacht niet als bejegeningklacht werd gezien, maar als een civiel geschil. Ondanks dat het slachtoffer verkeerd geïnformeerd is over de zitting, heeft het slachtoffer zich wel kunnen voegen. Alleen heeft zowel het hof als de rechtbank de vordering niet volledig toegewezen. Volgens de officier van justitie was hierbij van belang dat de vordering met een beperkt aantal bonnetjes was onderbouwd en er veel onduidelijke foto's waren. Verder is nog van belang dat de vordering werd betwist door de verdediging. Ook het hof en de rechtbank zijn tot het oordeel gekomen dat een groot deel van de vordering niet onderbouwd was. In hoger beroep is de vordering toegewezen tot € 7.500, -. Deze vordering kan zowel richting X en Y worden geëxecuteerd. Volgens de gemachtigde van het slachtoffer valt bij deze verdachten niets te halen en is de hoop gevestigd op verdachte Z. Echter, wegens ernstige gezondheidsproblemen van deze verdachte verwacht het Openbaar Ministerie dat bij hem ook niets te halen valt.

BIJLAGE B

Verslag van het gesprek d.d. 26 september 2016 op het arrondissementsparket Amsterdam

Een medewerker van de Nationale ombudsman vertelt dat het gesprek is bedoeld als duiding door het OM bij de feitenreconstructie zoals die door de ombudsman is opgesteld naar aanleiding van de klacht van het slachtoffer. Informatie uit (het verslag van) dit gesprek kan worden opgenomen in de rapportage waarmee de Nationale ombudsman het onderzoek naar verwachting zal afsluiten.

Slachtoffer is de zitting misgelopen

In deze zaak geeft het OM toe dat er vanuit het OM een verkeerde brief is uitgegaan en dat dat extra pijnlijk en vervelend is gelet op het feit dat het de zitting betrof waar de oud-stagiair van het slachtoffer terecht stond. Niet voor niets heeft het OM dan ook excuses gemaakt. Echter, de brief die het OM op 12 februari heeft verstuurd had meer aandacht kunnen besteden aan de betekenis van deze situatie voor het slachtoffer. Ook had de toon empathischer gemogen. Daarbij wordt door een medewerker van het OM opgemerkt dat de correspondentie plaatsvond tussen de gemachtigde van het slachtoffer en het OM en het OM de toon van de brief heeft afgestemd op de gemachtigde (zakelijk en juridisch). Was de brief rechtstreeks aan het slachtoffer gestuurd, dan was er gekozen voor een andere toonzetting.

Juridische werkelijkheid en beleving

Door een medewerker van het OM worden twee werelden geschetst, de juridische wereld vs. de belevingswereld. Hij laat weten dat het standpunt van het OM is dat ook in aanwezigheid van het slachtoffer er niet meer schadevergoeding zou zijn gevorderd/toegewezen. Dat is echter de juridische wereld.

Want stel dat het slachtoffer wel bij de zitting had kunnen zijn, haar verhaal had kunnen doen met dezelfde financiële uitkomst, dan had dit toch voor het slachtoffer betekenisvol kunnen zijn vanuit het perspectief van procedurele rechtvaardigheid. Zij had dan de verdachte in de ogen kunnen kijken (belevingswereld).

Informatie over medeverdachten

Een medewerker van het OM vertelt dat bij de berechting van de oud-stagiair geen informatie over de berechting van de medeverdachten in appel is meegenomen: "wij waren daar niet bij". Daarmee bedoelt hij dat er niemand van het arrondissementsparket bij was. Het ressortsparket was natuurlijk wel vertegenwoordigd. En dat is - ook voor de burger - allemaal een en hetzelfde OM.

Echter, de ICT werkelijkheid is een andere: de officier van justitie kan niet in het systeem van het ressortsparket kijken. Daardoor is het niet eenvoudig voor een officier van justitie om bij de voorbereiding van een zaak snel na te gaan wat het standpunt van de AG ter zitting is geweest en wat voor uitspraak er in hoger beroep is gedaan. Dossiers opvragen bij het hof of op een andere wijze afstemmen met het ressortsparket kost veel tijd en gaat niet altijd samen met de hoge werkdruk. Daarnaast is het ook nog zo dat de motivering van het hof meestal niet beschreven staat (vaak slechts een korte samenvatting/aantekening).

Een andere complicerende factor in deze zaak is dat deze is overgeheveld van het ene computersysteem naar het andere computersysteem. Deze "matchen" niet met elkaar. Het is mogelijk dat in de toekomst zoiets weer kan gebeuren. De toegankelijkheid qua computersystemen blijft hetzelfde. Er wordt onderling wel uitgewisseld tussen het arrondissement en het ressort, maar dan met name in grote complexe zaken. De tijdsdruk laat het niet altijd toe. In het algemeen zitten de beperkingen in geld, tijd en ICT, dat is geen rechtvaardiging maar wel een verklaring. Overigens blijft het hoe dan ook mensenwerk. En is bewustwording bij medewerkers voor het slachtoffer dus van groot belang.

OM meer aandacht voor het slachtoffer

Deze zaak speelde in 2014.

Er is de laatste jaren veel veranderd en er is beduidend meer aandacht gekomen voor de positie van het slachtoffer. Zo is er een officier van justitie en een beleidsmedewerker met als portefeuille slachtofferzorg. En is de rechtbank er scherper op geworden om te vragen naar de reden bij afwezigheid van een slachtoffer bij de zitting en als daarover onduidelijkheid is, wordt de zaak ook wel aangehouden (is recent gebeurd). Ook is de ene officier scherper op de aanwezigheid van het slachtoffer dan de ander. In de grote zedenzaak was er een speciale officier van justitie aangesteld die zich alleen bezig hield met de slachtoffers.

Het OM geeft aan dat het arrondissementsparket Amsterdam veel oog heeft voor slachtoffers. Zeker in heftige zaken (zedes/overlijden) worden gesprekken georganiseerd voor slachtoffers. Ter aanvulling op dit verslag liet het OM nog het volgende weten.

Het OM biedt, conform de geldende regels, in alle spreekrechtwaardige zaken aan slachtoffers de mogelijkheid om een gesprek te voeren met de zaaksofficier van justitie.

Dit zijn onder andere zaken waarin een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf ten laste is gelegd.

Het exacte criterium, welke zaken spreekrechtwaardig zijn, en waarin derhalve een slachtoffergesprek wordt aangeboden door het Openbaar Ministerie, is bepaald in de Aanwijzing slachtofferzorg (2010A029):

Het spreekrecht kan worden uitgeoefend indien het tenlastegelegde feit een misdrijf betreft waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld, dan wel een van de misdrijven genoemd in de artikelen 240b, 247, 248a, 248b, 249, 250, 273f eerste lid, 285, 285b, 300, lid 2 en 3, 301, lid 2 en 3, 306 tot en met 308 en 318 Wetboek van Strafrecht en artikel 6 Wegenverkeerswet 1994.

Het feit 'diefstal door middel van braak' (artikel 311 Wetboek van Strafrecht) valt niet onder de lijst met spreekrechtwaardige delicten. Als er meer menskracht zou zijn, zou het OM ook in dit soort zaken standaard een slachtoffergesprek kunnen aanbieden aan het slachtoffer, omdat ook een inbraak veel impact op iemand kan hebben.

Op de vraag vanuit de No wat het OM nog meer kan doen op dit terrein, geeft het OM aan dat "storytelling" van belang is. Laat OM-ers eens naar een indringend verhaal van een slachtoffer luisteren.

De reden waarom de Nationale ombudsman het gesprek over deze zaak wilde aangaan, was dat deze zaak voor meer staat dan deze klacht. We ontvangen vaker klachten van slachtoffers over het OM, maar die worden bijvoorbeeld opgelost door interventie of bemiddeling of lenen zich niet voor verder onderzoek. Maar we willen graag aandacht besteden aan dit soort zaken waarbij een slachtoffer zich niet gehoord voelt en wat voor een effect het handelen van het OM op een slachtoffer kan hebben (toon brieven/het niet aanwezig zijn bij een zitting /etc.).

Afspraken

1. Bij de destijds betrokken officier van justitie wordt nagegaan of zij zich nog herinnert wat er is gebeurd tijdens de zitting toen bleek dat het slachtoffer er niet was. Is bijvoorbeeld overwogen de zaak aan te houden?
2. Ook wordt nagevraagd wat haar overweging was om € 134,70 te vorderen. Heeft zij kennis genomen van de uitspraken van het hof in de zaak tegen de medeverdachten?
3. Het OM biedt aan om het slachtoffer uit te nodigen voor een gesprek met hem (en wellicht ook met de destijds betrokken officier van justitie), als het slachtoffer dat zou willen. Ook staat hij open voor een bemiddelingsgesprek onder leiding van ombudsbemiddelaar. Dit aanbod zal door de No worden opgenomen in het rapport."

Reactie OM

"U hebt ons in het onderhoud van afgelopen maandag nog een drietal vragen gesteld. Deze zijn inmiddels met de zaakofficier besproken.

1. Wat is er exact gebeurd op de MK-zitting van verdachte Z (16 oktober 2014) nadat gebleken was dat de benadeelde partij niet was verschenen?

Antwoord officier van justitie: Ik kan mij dit niet meer herinneren.

2. Kende de zaakofficier van de uitkomst van de appèlzaken van de medeverdachten (voor wat betreft de uitkomst van de vordering benadeelde partij)?

Antwoord: Nee, die kende ik niet. Dit wordt niet teruggekoppeld.

3. Op de zitting van de medeverdachten heeft de officier van justitie in eerste aanleg wel volledige toewijzing van de vordering ge-eist. In de zaak van verdachte Z niet, waarom niet?

Antwoord: ik vermoed dat ik aansluiting heb gezocht bij de uitspraak van de rechtbank in de zaken van de medeverdachte. Die had de vordering geheel niet-ontvankelijk verklaard. Van deze uitspraak was ik wel op de hoogte. Ik kan mij herinneren dat de vordering met weinig facturen was onderbouwd, ik herinner mij nog dat er een aantal foto's bij zat van weggenomen voorwerpen. Ik kan mij voorstellen dat ik, met de eerdere uitspraak van de rechtbank in gedachten, geprobeerd heb om toewijzing te krijgen voor het gedeelte dat ik wel voldoende met facturen onderbouwd vond. En dat ik daarom gevorderd heb dat de vordering benadeelde partij zou worden toegewezen tot een bedrag van € 134,70.